

MARIANO FERRER

PROFETEN HERIOTZA

“Intelektuala: frantziar teatro politikoaren bigarren mailako pertsonaia zalapartatsua. 1898an jaioa, Dreyfus *affaire*-ak sortarazia. 1989ko uztailaren 14ean hila, Iraultzaren ospakizun oroitzarrietan erahila. Gaztaroaren eztanda alaitsuen ondoren, esklerosi utopistak eta sukar kontestatariek jo zuten. Lirismo iraultzaileak eraginda, helburu gero eta ilunagoi lotu zitzaizen, bere azken urteetan isilerazia izan arte”.

Horrela hasten da *Le Point*-ek Berna rd-Hendry Levy-ren odisearen kontakizun, laudorio funebre eta, aldi berean, intelektualaren heriotz-agiria izan nahi duten liburu eta telesailari eskaintzen dien komentarioa.

Mereziko luke gai honetara berriro ere bihurtzeak.

Apirilak 1

GINEKOLOGO INDULTATUA

Ez dakit non irakurria:

- Ama, zer da abortua?
- Haurdunaldiaren etendura-legea.

Apirilak 5

KURDUAK

Gaur gaitzetsi du NBek kurduak jasaten ari diren errepresioa. Asko hitz egin da, kurduen matxinada eragin ondoren, erabat ahaztuta utzi dituen hipokresia amerikar-rari buruz. Ez nuke hau gutxietsi nahi, baina hipokresiaz ari garenez mintza gaitezen guztietaz.

Zergatik hitz egiten da kurduak bakarrik? Kurduak jasan duten errepresioa huskeria izan da xiitek Irakeko hegoaldean jasan dutenarekin alderatuz gero. Kurduen esperientzia handiagoak, bistan da, bere eragina izan du; kurduak nahiago izan dute exodo masibo bat antolatu munduaren arreta erakartzeko, militarki Saddamen ejerzi-toari aurre egin baino. Baina zinez erabakiorra zera izan da: petrodolarren munduari kurduak ez diote buruko minik eragiten, xiitek, ordea, bai. Saudiar Arabia izan zen presiorik handiena egin zuena Estatu Batuen aurrean, Kuwaiteko abenturaren ondoren, Saddami xiitei aurre egiteko moduko indar militarra errespetatzea. Eta Saddamek likidatu egin ditu inork ezer gutxi esan gabe. Isilunea hain izan da nabarmena, ezen pentsa bait daiteke kurduen arazoa areagotu egin nahi izan dela xiiten suntsiketa estaltzeko. Dirudien ez da komenigarria munduaren begirada arazo honetan finkatzea.

Inolako zalantzarik geldo ez dadin zera erantsi behar dut: aurreko parrafoa Usiar Mariuan-ekin —Españian Kurdiar

Herriaren Defentsarako lehendakari ordearekin— izandako elkarrizketaren ahalik eta transkripziorik zuzenena da.

Apirilak 6

BIHOZGABEKO MORALA

Abortua gaitzesten duen apezpiku-agiriari buruz idatzi diren gauzak irakurtzean oinarrizko elementu baten falta somatu dut: bekatariarekiko ulerkortasuna, kristautasunetik begiraturik bekatuaren gaitzespenarekin haserre ez dagoena. Nere aburuz, testu horren izpiritualtasun kutsua oso urruti dago emagalduaren kontakizun ebanjelikotik (“bekatugabeak jaurti beza lehen harria”) edo Kalbariokotik (“barka itzazu, ez bait dakite zertan ari diren”).

Ez naiz, hala ere, bakarra izan. *El País*-eko editorial batek zera zioen agiriaz: “bereziki ankerra, gupidagabea abortatzeko erabakiaren azpian ezkutatutako errealitateek atormentatzen duten jende informatugabe eta desbabestuarekiko”.

Agian Karlos Santamariak, merezimendu osoz oraintsu gorazarrea jaso duenak, beste inork baino hobeto esan du: “Bihozgabeko moralista pizirik beldurgarrienetakoa da”.

Apirilak 10

ANGEL MANZANO HIL DA

Inbidia dizut Manzano, dagoeneko “El Nani” non dagoen jakingo duzulako. Bidenabar begira ea beste berriren bat jasotzen duzun, onuragarri bait litzaiguke jakitea hemen lurperatzen duguna betirako ehortzia gelditzen ote den, ala, ba ote dagoen ondoren dena argi ikusten laguntzen duen tximistargirik, nahiz eta agian berandu izan, jakiteko, une-

txo batez besterik ezean, ea bila ibiltzeak, ez konformatzeak, merezi ote zuen.

Apirilak 14

“NUMERITOAK” ETA OROIMENA

Politikatik gehien nazkatzen nauena jendaurrean egiten diren “numeritoak” dira, eta are gehiago jendearen oroimenaz baliatzen badira, hots, politikoez esandako gauza guztiak gogoan izateko gaitasunik ez duen oroimen laburraz.

Joan zen urteko martxoan, EAk —EErekin batera— makina txanponjaleen *affaire*-a zela eta, komisio parlamentari bat eskatu zuen. Garai hartako PNV-PSE gobernukideek, jakina, uko egin zieten. Orduantxe zeuden gori-gori korruptzio politikoari buruzko eztabaida, Nasseiro eta Juan Guerraren kasuak. EAk, haizea bere alde zuela, berehala taxutu zuen etika-kode bat, bere afiliatuek ere betebeharrekoa. Zarata handiz aurkeztu zuen eta talde politiko guztiei eskatu zien beren egitea. Arautegi horren 4. puntuan “proposatzen diren ikerketa guztien alde botoa ematea”ren alde agertzen da EA.

Joan zen urteko maiatzaren 5ean gertatu zen hau. Gaur ez diote PPri inolako laguntzarik eskaini, honek beraiek oposizioan zeudenean EErekin batera eskatzen zuten gauza bera eskatu duenean.

Jasotako inpresioa: klase politikoak oposizioan dagoenean bakarrik eskatzen du joko garbia, inolako ondorio praktikorik ez duen postura testimoniala dela dakienean. Gobernura heltzen denean, predikatzeaz gain garia banatzeko aukera duenean, arreta handiz ibiltzen da gauza bera ez egiteko.

Apirilak 15

GABRIEL CELAYA

Nor ohera daiteke gaur haren libururen bat ireki gabe? Bat ireki dut, aukerarik egin gabe, zer aurkituko ote nuen ez nekiela:

“Las últimas noticias son normales, muy tristes:
se casan con notarios nuestros adolescentes;
se ríen en mis barbas los hombres de negocios;
la brisa sólo es brisa —no es un ángel extraviado—
y Dios, allá en el cielo, sigue siendo un Dios mudo.”

Hobe du, bai.

Hain gogokoa zuen Celayak mintzoa!

Apirilak 18

AHOLKUA, LAGUNARENGANDIK

Javier Sádabak Euskal Herriaz idatzi duen bakoitzean, konpontzeke dagoen arazo politikoa gogoan zuela idatzi du. Begi onez ikusi izan ditu beti autodeterminazioari, autogobernuari eta burujabetzaren eskaerari eutsi dietenak. Batek baino gehiagok pentsatuko du, gainera, burruka armatua onetsiz idatzi duela. Eta horregatik da hain esanguratsua, Donostian polizia nazional baten alaba zen Koro Villamudriaren heriotza eragin zuen atentatuaren ondoren erakutsi duen jarrera.

ETari eta HBri “buruz eta bihotzez” zuzendutako eskutitzean, Sádabak zera aurpegiratzen dio ETari: horrelako ekintzekin (“hain erraz burutzen direnak, hain ergelak aukeratzeko garaian eta hain negargarriak beren ondorioetan”) arazo baten konponbidea oztopatzeaz gain, arazoa bera “han, gauzak mugigaitzak diren lekuetan: indiferentzian,

desenkantoean, bizitza politikoaren desertzioan eta ideien uztean” kokatzen ari dela, alegia.

HBri, berriz, gogorarazten dio bere erantzukizun politikoak ez diola onartzen ezikusiarrena egiten, zintzo-zintzo isilik gelditzen edo bere poza agertzen ETaren atentatu baten aurrean. HBk, dagoeneko, hartuta izan behar zukeen desobedientzia zibilaren edo erresistentzia baketsuaren bidea, biolentzia armatuarenaren orde. Horregatik orain “eman beharreko urratsak handiagoa behar du izan: hasteko, ETarengandik aldendu; batetik, haren ekintzak zatartzeko eta, bestetik, bere boto-emaile askoren benetazko nahari erantzuteko”.

Hau litzateke negoziazio desiragarri baterako —dio Sád-abak— HBk eskain lezakeen laguntzarik onena.

Apirilak 19

BYE BYE GORORDO

Azkenean, Gorordorena harrokeria bat besterik ez da izan. Ez dio bereari eutsi. Hala ere, hautagai-zerrenda erretiratzea oso erabaki zuhurra deritzait. Hainbeste denboraz “amagoa” mantentzea, ordea, ez. Erreflexuak falta izan zaizkiola esango nuke, eta orain dela hilabete gutxi batzuk, EAJ gerora begira beharko lukeen ordezkotza kaudal politikoa zirudienak, gaur globo ibitua dirudiela. Gorordo bezalako abere politiko batek jakin egin behar zukeen beste partidu politiko guztiek ez ziotela lagunduko berrirori alkate izaten, ezta boto gehien jasotako zerrendaburu izanda ere. Partidu politikoek ez dituzte inoiz begi onez ikusi beren eremuan, eskuak libre dituztelarik, sar daitezkeen pertsonak.

Bitxia da, nolnahi ere, ikustea nola EAJk Gorordoren ordezkotzat jadanik ETBn bere ordezkotza izan zena aukeratu duen. Badirudi EAJk goimailako eskolatzat duela ETB.

Okerrenean ere, ondorioak ikusentzuleek jasaten dituzte, baina hautagaiak “in pectore” ikasten du.

Eta ETB aipatu dudanez, ezin dezaket adierazi gabe utzi Demoscopia-k TB-audientziaz urte honetako martxo-apirila bitartean burututako azken ikerketa. Ikerketa honen arabera, TVEko lehen kanalak gure Elkarte Autonomoan lortzen du bere portzentaiarik handiena %41,8rekin.

Gogoan hartuz geu garela bi kanal autonomiko —ez bat— dituzten bakarrak, eta parabolikarik gabe ere, kanal frantsesak ikus daitezkeela, badugu “español” ari, edo “nacional” ari edo nahi denari buruz zer pentsa.

Apirilak 22

JAUNTXOAK ETA MORROIAK

Hau da azken-azkenean ondorioa. Batzuek beren eginkizunak utzi, baimena eskatu, goiz osoa galdu eta epailearen aurrera joan behar dute. Laguntzarik gabe deklaratu behar dute, zutik, jende ezezagunaz inguraturik, bere oroimenean bakarrik oinarrituz, seguru asko urduri. Galde egin dakieke, eten. Ahantz egin dakieke erantzun batean aurreko beste batean esandakoa. Zalantzak izan ditzake eta, ondorioz, Epaimaikideengan zalantza sortu. Egingo zaizkien galderak ez dituzte ezagutzen eta, honenbestez, erantzun ez-kalkulatu batek beste galdera baten aurrean erantzunik gabe utz ditzake.

Besteek, ordea, euren etxean erantzuten dute, nahi adina denbora hartuz, abogatu-talde baten laguntzaz; hauek, jakina, aholkatu ez ezik erantzun egiten dituzte galderak zailtasun legal guztiei ihes eginez. Inoren presiorik gabe erantzuten dute. Nahi adina luza daitezke erantzun batzuetan eta oso laburki erantzun dezakete besteetan. Erantzuten hasi aurretik galdera guztiak ezagutzen dituzte eta ongi

kalkula dezakete, ondorengo galderen arabera, erantzun bakoitza.

Hauek dira bapatean bururatzeko zaizkidan abantailak, baina ziur naiz gehiago ere badirela. Dena den, aurkitzen al duzu arrazoirik ezberdintasun hau egiteko parlamentari diren eta parlamentari ez garenon artean, Konstituzioak legearen aurrean denok eskubide berdinak ditugula aldarrikatzen duenean?

Apirilak 23

ENTZUKETA BATZUK

Zergatik ote genekien denok Garaikoetxeari eginiko entzuketak argitzeko burutu zen epaiketatik Retolaza absolutua aterako zela?

Apirilak 24

BESTE ENTZUKETA BATZUK

Txikitan buruz ikasten genituen *El Quijote* bezalako liburuen aurreneko lerroak ("En un lugar de la Mancha..."). Gaur, Espainia erdiak ezagutzen ditu Txiki Benegasen elkarriketa motorizatuaren zatiak. Aintza Txikiri, ez nuen uste hain urrutira iritsiko zenik.

(Bidenabar esanik, nik ez nituzkeen plazaratuko. Ez dut, inolaz ere, aitzakizat aipatu den "interés público" horretan sinesten).

Apirilak 25

ELEKTORALISMO BEDEINKATUA

Denek zekiten etxebizitzaren falta arazorik larrienetakoa zela eta arazoari aurre egin behar zitzaioela. Baina egunak joan eta egunak etorri, inork ez zuen ezer esaten. Azkenik, hauteskunde-kanpaina baino apur bat lehenago PSOEk meloia ireki du —horrela esatea omen zaie atsegin— 400.000 etxebizitza berri eraikitzeko asmoa agertuz. Ziur naiz egitasmo horrek oso puntu ahulak dituela; eta argi dago, baita ere, hauteskunde-kanpainetan erabiltzen diren trukoen usaina duela, ez bait dute boterean dramatzaten bederatzi urte hauetan ezertxo ere egin arazo hau konpontzeko. Baina elektoralismo-salaketa leporatzea merkegia da. Gainera gurea bezalako sistema politiko batean, elektoralismoa egitea zilegizkoa dela esan beharra dago. Gauzak agindu ondoren hitzari eusten ez dionak, ordain beza.

Oraingoz, nik neuk gauza onak baino ez ditut ikusten sozialisten proposamenean. Hasteko, etxebizitzaren arazoa puri-purian ezarri dute eta, suerte pixka batekin, kanpainen zehar benetan merezi duen gai batez hitz egingo da. Ez litzateke gutxi izango. Gainera, PSOEn egitasmoa txarra bada, oposizioak urrezko aukera du beste egitasmo hobe bat azaltzeko. Eta bestela, isil bedi.

Dena den, biztanlegoak gogoan hartu beharko lituzke agintzen zaizkion eta gero betetzen ez diren gauza guztiak, hurrengo batean adarrik jo ez diezaioten. Guzti hau hain da elementala, ezen masailak ere gorritu egiten bait zaizkit gauza hauek esatean.

Apirilak 30

PROFETEN HERIOTZA (BIS)

Azken hamarkadan pentsamendu frantziarraren “behi sakratu” gehienak desagertu dira: Jean Paul Sartre, Roland

Barthes, Jaques Lacan, Michel Foucault, Raymon Aron, Simone de Beauvoir, Luis Aragon... Nahikoak, Bernard-Henry Levy bezalako pentsalari mediatiko batek bere *Las aventuras de la libertad* liburuan intelektualen suntsiduraz hitz egiteko.

Bernard-Henry Levy-k intelektualaren mito sortzailearekin ematen dio hasiera bere liburuari. Bere ustez, Dreyfus-en alde (lotsagabeki epaitua eta kondenatua 1894ean), Zola buru zutelarik agertu zen idazle, artista eta irakasle-taldearen sorrerakin hertsiki lotuta dago.

Pierre Billard-ek, *Le Point*-en Bernard-Henry Levy-ren liburua aztertzean, lehen intelektual haren eta hil berria den belaunaldi intelektualaren artean zer erlazio dagoen galde-tzen dio bere buruari. Intelektual *dreyfustarra* arte-gizona, pentsamendu-gizona, erreflexio-gizona zen; bere izena, bere sinisgarritasuna, bere gizarte estatusa, justutzat jotzen zuen helburuengatik bakarrik konprometatzen zuen.

Benetazko intelektual horrek, urteetan zehar irabazitako ospea eta izena bere kausari eskaintzen dion horrek, ez du zerikusirik, desagertu berria den belaunaldiko intelektu- alarekin. Azken hau, Billard-en ustez, "mende bukaerako panfletarioa", "ideien zirikatzaile profesionala" besterik ez da. Honentzat bere obraren muina, hain zuzen ere, kon- promezua bera da. Esate baterako, 1958-1968 bitartean, Claude Simon-ek, *dreyfustar* intelektualak, manifestu bakarra sinatu zuen. Garai berean, Sartrek 91 manifestu sinatu zituen.

Billard-ek intelektualaren aldaketa radikala ezkutatzea leporatzen dio Bernard-Henry Levy-ri. Hain politizatua dagoen gizarte batean, intelektualak bere alorrean egiten duen lanarengatik estimazio txikiagoa jasotzen du bere zirikatze-gaitasunagatik baino. Gure garaiko mediati- zazioaren ondorioa besterik ez da. Intelektuala ez da epaitua izaten bere ideien zehaztasunagatik, bere interbentzioen oihartzunagatik baizik. "Media"ren eklosioak ezagutzaren eta pedagogiaren baloreak, komunikazioaren balorengatik

ordezkatu ditu eta, ondorioz, gaur egungo intelektual ospetsua, batez ere, komunikatzaile on bat baizik ez da.

Le Point-en ustez, bi intelektual-ereduen arteko zubia igaro duena Jean Paul Sartre izan da. Horregatik, gaur egun intelektualaren heriotzaz hitz egitea, Sartreren bigarren heriotzaz mintzatzea da. Gai hau hurrengo baterako utziko dugu.

Maiatzak 1

SOLCHAGA BANK

Ekonomi eta Hazienda-ministrariak iragarri berri du *banku-holding* publiko baten sorkuntza. Banku pribatuek, berehala adierazi dituzte beren eragozpenak: lortu nahi dena banku publikoen zerbitzu-efikaziaren hobekuntza bada, oso ongi; baina helburua banku pribatuen ohizko eremuan konpetitzen hastea bada, baldintzak jarri beharko dira banku publikoek abantailarik izan ez dezaten, merkatua erabat desitxuratuz.

Ez naiz, orain, bankeroek eskatzen dituzten baldintzak zehazten edota beren argudioen finantza-logika eztabaidatzen hasiko. Baina zerbait ahazten zaiela, bai. Hori, behintzat, argi eta garbi esan nahi nuke.

Ez dira urte asko igaro banka pribatua diru publikoari esker saneatu zenetik. Ehundaka mila milioi inbertitu ziren alde guztietatik huts egiten zuen instituzio hori aurrera ateratzeko. Ez dirudi garai hartan gogortasun berarekin merkatu libreko eskakizunak planteatzen zituztenik (hain erraz lortuko al zituzketen EEEn?), eta ezta ere, gaur, etekinak banatzeko garaian, diru hori bere jabeari bihurtzeko asmorik dutenik (Gobernuak eman zien, bai, baina geurea zen diru hori).

Maiatzak 4

MITTERRAND, HAMAR URTE

Prentsa frantziarrak ez du lehendakaritza sozialistaren hamarkadaren balantzeaz baizik hitz egiten. Inolako hautaketarik gabe, bat —*L'Express*— hartuko dut:

“Boterean irautearen ametsa, oraindik orain sinisgaitz suertatzen zaiona, garesti atera zaio ezkerrari. Zenbat mito aienatu den!

1981ean baziren ministrari komunistak ere; Estatu Batuei errezeluz begiratzen zitzaien; aberatsei poltsikoak hestutu behar zitzaizkien; irakaskuntza konfesionala gaitzesten zen; hirugarren mundua goraiatzeko zen; Estatua sakralizatu egiten zen.

Hamar urte beranduago, mundua hankaz gora: PCF partidutxo bat baizik ez da; Estatu Batuak, gure aliaturik onenak; dirua irabazteak ohorea eskuratzen du; eskola laikoa krisiak jota dago; sektore publikoari kontzientzia-azterketa egitera konbidatzen zaio; demokrazia eskatzen zaie hegoaldeko herrialdeei eta “Internazionala”ren ordeztu “Marsellesa” entzuten da.”

Urtebete geratzen da Felipe Gonzalezen hamar urteak betetzeko. Gerora begira, prentsa-zati hau gorde egin beharko nukeela iruditzen zait, nahiz eta sozialista espainolei “Marsellesa”rena gordin samarra suerta dakiekeen.

Maiatzak 10

KORSIKAR HERRIA

Uhartearen Autonomi Estatutuaren lehen artikuluan “korsikar herria” adierazpidea erabiltzen zen. Eta “erabiltzen zen” diot berehala aurkeztu zelako errekurtsio bat Frantziako Kontseilu Konstituzionalaren aurrean. Honek ez du denbora gehiegi behar izan korsikarrei nortasun nazional berezi bat

ukatzeko eta Frantzian ez dagoela frantziarra baizik ez den beste herririk gaineratuz.

Estatutuaren inguruan sortu den eztabaidan, harrigarri samarra iruditu zait Chirac-en argumentazioa, “herri korsikarra” adierazpideak frantziar nazioaren batasuna arriskutan jartzen zuela zioenean: korsikarrak herrizat jotzea “auto-determinazio-eskubidearen bidea irekitzea litzateke”.

Harritzeakoa da nola elemendu berdinekin ondorio ezberdinak atera daitezkeen. Hemen, inork ere gu “Euskal Herri”tzat hartzeko eragozpenik ez duen lekuan, ez dira Chirac iristen den ondorio berera iristen. Hemen, ez du inork ere horregatik autodeterminazio-eskubidearen bidea irekitzen denik uste.

Maiatzak 12

SEME DESBIDERATUA

Irakurri berria dut “Centesimus Annus” enziklika. Nere asmoa ez da garratza izatea, egia esatea baizik. Aita Santuak ez du kapitalismoa onesten, baina sozialismoa Satanen semetzat jotzen duen bitartean, kapitalismoa semetzat hartzen du, seme desbideratutzat, baina seme azken finean.

Harritu egin nau Aita Santuaren testuan seme bihurriarekiko agertzen den begirada hunkigarria aurkitzeak, j e n d e aren aurrean haren bihurrikeriak onartuz, baina betidanik berak ikusi izan duen bezain lirain eta eder izan dadin itxaropena mantenduz.

Kapitalismotik alde baikorrak besterik ez dira aukeratzen eta dituen desbideraketak “gabekieriatzat” jotzen dira. Sozialismoa, aldiz, bere gehiegikeriengatik bakarrik epaitzen da, bere aportazio guztiak ahaztuz. Ez da hitz bakar bat ere agertzen sozialismoak helburutzat duen “berdintasuna”z, edota menderatuak defendatzeko duen asmo jatorraz.

Sozialismo errealaan porrota erabiltzen du bere funtsezko erruaren adierazgarririk nabarmenena bezala. Kapitalismoaren etengabeko porrot morala, berriz, konpongarria da.

Egia esan nahi nuela adierazi dut. Enziklika hau, poloniar antikomunista-betaurrekoekin begiraturiko Elizaren gizarte-doktrinaren berregosketa bat da.

Maiatzak 14

EDITH CRESSON

Leporaino nago. Hogeitalau ordu besterik ez dira igaro Edith Cresson Michel Rocard-en ordezkari izendatu dutenetik eta gutxienez bost aldiz entzun dut, bai irratiz, bai telebistaz, “Cresson delakoa” esaten honi buruz hitz egiterakoan.

Orain arte, inoiz ere ez dut entzun komunikabide horietan “Rocard delakoa”z, edo “González delakoa”z bezalako adierazpiderik. Eta leporaino nagoela esan badut, batez ere, niri neuri ere, gaur goizean, adierazpide berak ihes egin didalako izan da.

Maiatzak 16

MANCHA REAL

Ehunen bat ziren. Eroturik zihoazten. Ijito batek “paio” bat hil zuen eta zegokion zigorra ematera abiatu ziren. Ijitorik aurkitu ez zutenez, haien gauza guztiak, etxeak eta kotxeak barne, txikitu zituzten.

Begira, ezer egin gabe, Goardia Zibil-talde bat zegoen. Agintzen zuen teniente koronelak, egoera ikusirik, irtenbide bakarra tiroka hastea zela esan eta gero, jabego pribatua

defendatzeagatik sarraski bat eragiteak ez zuela merezi adierazi zuen.

Bi ohartxo:

1. XXI. menderako bederatzi urte baino geratzen ez direnean, Goardia Zibilak egoera larriak tiroka bakarrik kontrolpera ditzake.

2. Teniente koronelak logika bera erabiliko al zukeen erasotzaileak ijitoak izan balira? Irakurlearengan uzten dut erantzuna.

García Lorca bizirik balego, a zer nolako poema!

Maiatzak 19

GONZALEZEN BISITALDIA

Felipe Gonzálezek Epaitegi Gorenera eginiko bisitaldian, prentsak *lehen aldiz* zihoala azpimarratu zuen. Bazirudien erakunde juridikzional gorenarekiko mantentzen zuen indiferentzia aurpegiratzen zitzaiola.

Gero jakin izan dugu bitxikeria ez zetzala *lehen aldiz* bisitatzean, bertara *joatean* baizik. Egoitza hori ez zuten, lehen-dakari izan ziren bitartean, ez Adolfo Suarezek, ez Leopoldo Calvo Sotelok zapaldu. Independentzia judizialarekiko Gobernuaren begirunearen ikurtzat jotzen zen, “bakoitza bere etxean” esanez bezala.

Orain, Felipe Gonzálezek ohitura hautsi du. Ikuskizun dago ea bisitaldi hau, aldi berean, Justiziaren eta Gobernuaren arteko harreman berri eta ez hain independenteen ikur berri bat ez ote den.

Maiatzak 21

KIRIBILOA KIRIBILDUZ

Euskal Telebistak HBren hauteskunde-kanpainaren jarraipena, Gipuzkoako herri bateko —Itsasondokoa, hain zuzen ere—hautagai-zerrendaburu zen periodista baten eskutan utzi zuen. Esan beharra dago Itsasondon bi hautagai-zerrenda aurkezten zirela: bata HBrena eta bestea periodistarena berarena.

ETBren esplikazioa zoragarria izan da: “behin ere ez diegu etxe honetako langileei beren ideia politikoez galdegiten. Lana ongi burutzea besterik ez diegu eskatzen”. Honezaz gain, periodistaren lan profesionala kritikatu gabe kasua salatzea aurpegiratzen dio HBri: “HBren jarrera, profesional baten lana bere ideologiagatik gaitzetsiz, ez da zentsura eta estorsio-ekintza bat baizik”.

Ez dut adierazi nahi zergatik iruditzen zaidan hain zorra -garria erantzuna.

Maiatzak 23

SENTIBERATASUN-KONTUA

Harrigarria, benetan, autobidearen adjudikazioa —legalki ezin zuzenagoa— Ramos Hidalgo S.A.-ri eman zaiola jakinerazi denean sortu den iskanbila! Zenbat eta zenbat gauza aurpegiratu zaion Imanol Muruari ikur bilakatu den obra hori bere onurarako erabili duelako!

Zer isiltasun ikaragarria, Bilboko Aurrezki Kutxa Munizipal ohiak Bizkaiko Diputatu Nagusia den Alberto Praderari kreditu pribilegiatutan eskuratutako milioiak —hamarnaka zenba daitezke— *Egin*-ek salatu duenean!

Albiste bataren eta bestearen artean 72 ordu besterik igaro ez direnez, ez da hain zaila asmatzea nondik nora dabilen gure politikoen sentiberatasuna.

Maiatzak 25

HAUTESKUNDEAK

Uste nuen “Arriagako izpiritua” alderdi baten benetazko damua zela, *lehen bezalakoa sekulan ez izateko* balio zuen abiapuntua. Gipuzkoako Diputazioa lortu nahian erakutsitako jarrerak, ordea, *lehen bait lehen lehengoa izatera* bulztatu du. Alderdi zaharrari bere garai bateko egitasmo hegemonikoa berreskuratzeke gogoz ikusten zaio.

(Oker ez banago, EAJren lehen egitasmoa zazpikoa zen, nahiz eta gero lauak hiru bihurtu. Arabako emaitzen ondoren, argi ez bagabiltza bi besterik ez dira izango).

Maiatzak 26

SADABA BERRIRO ERE

“Vic-eko heriotzen ondoren batek sentitzen duena, negar-guraz gain, hesi-itogarri bat da... Bat errebelatzen hasten da bere ideiak errespetatzen ez direlako, hainbeste hanka sartze, akats eta gizatasun-ezarekin sufri erazten digutelako. Azkenean babesik gabe gelditzen gara”.

Maiatzak 29

BESTE AUKERA BAT

Ez da azkena izango. Diruak duen zortea da. Berriz ere, urtetan Haziendatik ihesi dihardutenak, diru beltzaren negozianteak, ongi konpondutako beste aukera berri bat izango dute beren *aurrezkiak* baldintza onetan zuritzeko. Horrela izatea erabakitzen da gaur onartutako IRPF-legean.

Ez dut uste presa handiegirik hartuko dutenik legeak dioenaz baliatzeko. Bai bait dakite, lehenago edo beranduago, beste batzuk etorriko direla.

Bitartean, Gobernuak harrokeria handiz azpimarratzen du azken aukera izango dela eta hobe luketela ez galtzea, ez bait da amnistia fiskalik egongo. Ba al dute, bada, horrelakoen beharrik?

Maiatzak 30

PROFETEN HERIOTZA (AZKENA)

Zergatik planteatzen ari ote da Frantzian intelektualaren heriotza? Interesgarria liteke gogoan hartzea Pierre Billard-ek *Le Point*-en, Sartre-ren bigarren heriotzaren metafora erabiliz, bere artikuluan plazaratzen dituen arrazoiak.

Lehena, komunismoaren suntsitzea da, *sartri* intelektualaren (Rolland, Gide, Malraux, Camus, Foucault) bere sustatzailetariko bat izan dela ahaztu gabe. Utopien errota agortua birbetetzeak bere denbora eskatzen du. Oraingoz, orrialde txuri batekin topatzen gara.

Bigarrena, Mitterrand-en Eliseoratzea. Intelektual *sartri* arraren kultura politikoak boterea —zapalkuntzaren sinonimoa— kritikatzeko prestatu du. Gauzak esateko baino, salatzeke jantziago dagoenn intelektual hori, bapatean, nahiz eta pragmatikoki sozialdemokrata izan (hau ez dute onartzen), teorikoki usuario marxista jarraitzen duen botere sozialista berri batekin topatzen da. PSFko zuzendaritzak kontraesan hori egitasmo sozialista berri baten bitartez gaintitu nahi du. Politikoeke intelektualeri hots egiten dietenean, inork ez du telefonoa jasotzen. Ez da erraza bando batetik bestera igarotzea bere ideologiaren funtsa oposizioan egotea denean.

Hirugarrena, iraultzaren berrehungarren urteurrenaren ospakizuna da. Ezkerrari dagokio ospakizunen ohore

arriskutsua, iraultza soviatarra —1789koa iturburutzat zuena— goitik behera datorren unean. Frantziak betidanik ahaztu nahi izan ditu bere mito sortzaileak eragindako zailtasuna, porrotak eta bidegabekeriak.

Baina komunismoaren krisiak, Solzhenitzyn bezalako disidenteen bitartez, beste egia lehertarazi du: 1917 ez da 1789ko Giza Eskubideen seme, 1793ko Terrorearen seme baizik. Episodio honek, errebisionismo soila gaintituz, iraultza kontzeptua bera, hamarkadetan barrena ezkeraren pentsamenduaren ardatz izan dena, desmitifikatzen du.

Laugarrena, estrukturalismoaren atzerakada da. Honek ere, gizonaren eta bere mundu honetako destinoaren gauza guztiak adierazi nahi dituzten sistema globalizatzaile guztiak jasaten ari diren krisia jasaten dihardu. Komunismoaren hondamenditik sortzen da, begirunea eskatuz, aleatorioa, indibiduala dena.

Inpakto guzti hauekin, intelektual *sartriarrak* bere ipar, kultura eta funtzioa galtzen ditu. Billard, ordea, urrutirago doa: intelektual *sartriarrak* bere sinisgarritasuna ere galdu egiten du. Bestelako irudia zaindu eta erakutsi arren, intelektualek hanka sartze latzak izan dituzte, *erroreak* egin eta *horroreak* onartu bait dituzte. Intelektual ezkertiarra, azkenik, —dio Billard-ek amaitzeko— desenmaskaratua izan da.

(Ez dago gaizki ikustea aldamenekoez nola mozten dioten bizarra intelektual ezkertiarri. Inguru honetan oraindik despistaturen bat gelditzekotan, has daiteke berea beratzen uzten).

Maiatzak 31

Euskaratzailea:

JON BERGARETXE